

FROM ARABIA TO SUVARNABHUM

ล่องV(เรือ...ตาม)รอยอดีตที่หายไป

องค์ความรู้ ดอนพิเศษ

สรุปผลโครงการขุดค้นทางโบราณคดีแหล่งเรือจมโบราณทนม – สุรินทร์ ขบประมาณปี พ.ศ.2563

และรายงานความคืบหน้า เตรียมการขุดค้นและการอนุรักษ์โบราณวัตถุ ขบประมาณปี พ.ศ.2564

กลุ่มโบราณคดี สำนักศิลปากรที่ 1 ราชบุรี
The 1st Regional Office of Fine Arts Department, Ratchaburi

แหล่งเรือจมโบราณพนม - สุรินทร์ เป็นแหล่งโบราณคดีร่วมสมัยทวารวดีที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งของประเทศ ตั้งอยู่ตำบลพันท้ายนรสิงห์ อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งในปีงบประมาณ พ.ศ.2563 สำนักศิลปากรที่ 1 ราชบุรี ได้รับงบประมาณเพื่อดำเนินการขุดค้นทางโบราณคดีจนเสร็จสิ้น และมีการอนุรักษ์โบราณวัตถุ ส่วนในปีงบประมาณ พ.ศ.2564 มีการเตรียมแผนการเพื่อขุดค้นทางโบราณคดีแหล่งเรือจมโบราณพนม - สุรินทร์ สรุปผลการทำงาน ดังนี้

กลุ่มโบราณคดี สำนักศิลปากรที่ 1 ราชบุรี
The 1st Regional Office of Fine Arts Department, Ratchaburi

สรุปผล งานโบราณคดี

กลุ่มโบราณคดี สำนักศิลปากรที่ 1 ราชบุรี
The 1st Regional Office of Fine Arts Department, Ratchaburi

การขุดค้นของกลุ่มโบราณคดี สำนักศิลปากรที่ 1 ราชบุรี ตามโครงการศึกษาทางโบราณคดีและอนุรักษ์ แหล่งเรือโบราณพนมสุรินทร์ มีจุดประสงค์หลักเพื่อตรวจสอบพื้นที่ทางด้านทิศใต้ของแหล่งเรือโบราณพนมสุรินทร์ โดยคำถามสำคัญของการขุดค้นในครั้งนี้คือ

1. หาขอบเขตของตัวเรือโบราณเพิ่มเติมว่ามีต่อมายังด้านทิศใต้ไปอีกหรือไม่
2. ตรวจสอบว่าทางทิศใต้ของตัวเรือยังพบโบราณวัตถุที่เกี่ยวข้องกับตัวเรือกระจายตัวมาอยู่หรือไม่

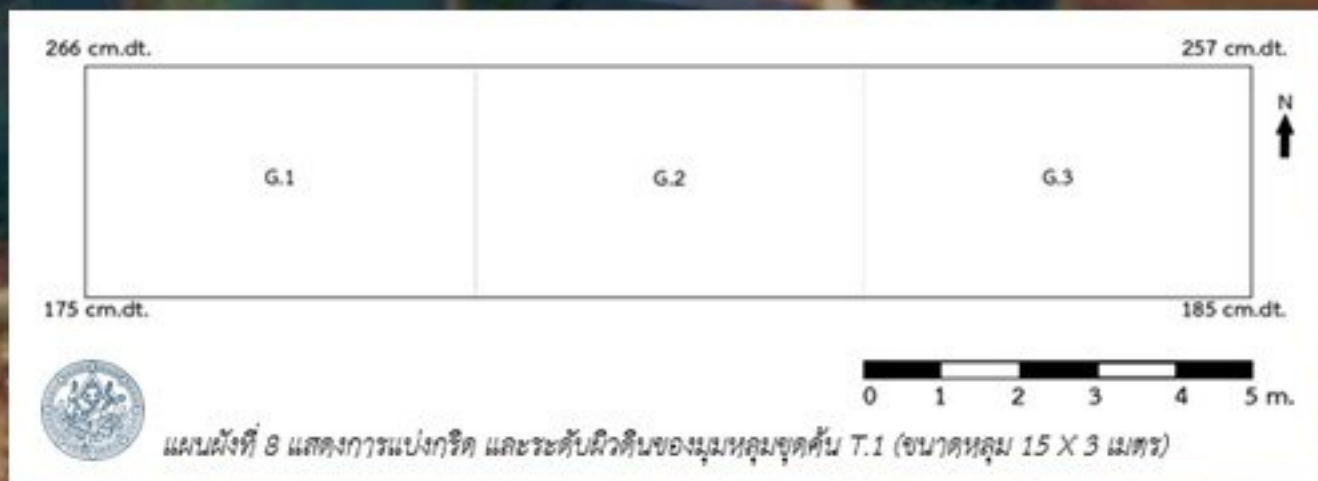
กลุ่มโบราณคดี สำนักศิลปากรที่ 1 ราชบุรี
The 1st Regional Office of Fine Arts Department, Ratchaburi

พิกัด: นครศรีธรรมราช
วัดภักดี

วัดวิสุทธิวราราม

5021

5021

Fix Point - TP.1
แหล่งเรือโบราณพนมสุรินทร์

ระยะเวลาของโครงการ 25 วัน (5 - 29 พฤษภาคม 2563)

จึงใช้เทคนิคการขุดค้นแบบสุ่ม (Random Excavation) พื้นที่การขุดค้นอยู่ที่ตำบลพันท้ายนรสิงห์ อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร โดยวางผังหลุมขุดค้นทางด้านทิศใต้ของแหล่งเรือพนมสุรินทร์ห่างจากตัวเรือด้านใต้ประมาณ 1 - 2 เมตร

กลุ่มโบราณคดี สำนักศิลปากรที่ 1 ราชบุรี
The 1st Regional Office of Fine Arts Department, Ratchaburi

ปักธงกลางคลอง

ภาพแสดงขมขุดหินออกเพื่อทำการขุดค้น

ภาพแสดงการขุดค้นในระดับ 290 - 320 cm.dt.

ภาพแสดงการขุดค้นในระดับ 470 cm.dt.

ภาพแสดงหลุมขุดค้น T.1 หลังจากการปรับหน้าดิน (176 - 260 cm.dt.)

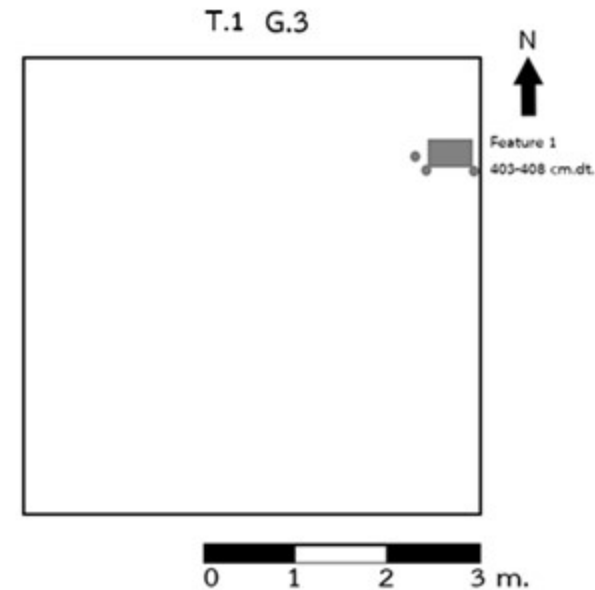

ภาพแสดงหลุมขุดค้นเมื่อดำเนินการขุดค้นทางโบราณคดีแล้วเสร็จ (500 cm.dt.)

ในชั้นดินสมมติระดับที่ 5 (380 - 410 cm.dt.) บริเวณขอบหลุมทิศตะวันออกของ G.3 พบว่ามีเสาปูนอยู่ จึงได้ยกเสาปูนออก และเมื่อขุดบริเวณใต้เสาปูนพบกลุ่มไม้ที่ระดับ 403 - 408 cm.dt. ลักษณะเป็นแผ่นไม้แบน สี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาดกว้าง 30 เซนติเมตร ยาว 50 เซนติเมตร หนา 5 เซนติเมตร ใกล้เคียง ๆ มีไม้ 3 ท่อน วางตัวในลักษณะตั้ง อยู่ 3 ชั้น เส้นผ่านศูนย์กลางเฉลี่ยท่อนละ 10 เซนติเมตร จึงกำหนดเป็นร่องรอยฝังวิสัยที่ 1 (Feature 1) วัดตำแหน่งได้ ห่างจากขอบหลุมทิศเหนือของ G.3 90 - 120 เซนติเมตร ห่างจากขอบหลุมทิศตะวันออกของ G.3 10 - 60 เซนติเมตร แต่หลังจากได้ทำการวิเคราะห์แล้วพบว่า เป็นแบบเพื่อรองหล่อเสาปูน

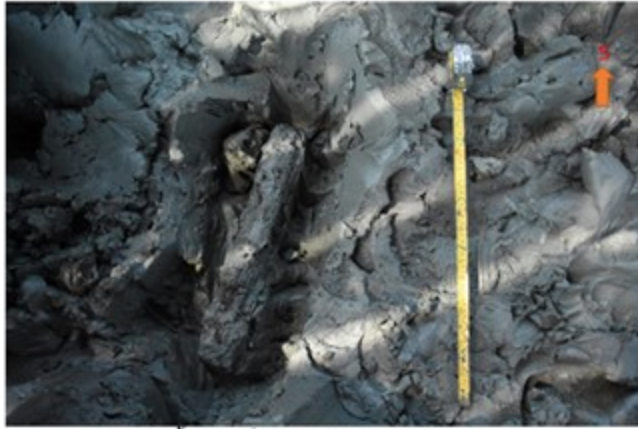

ร่องรอยฝังวิสัยที่ 1 (Feature 1)

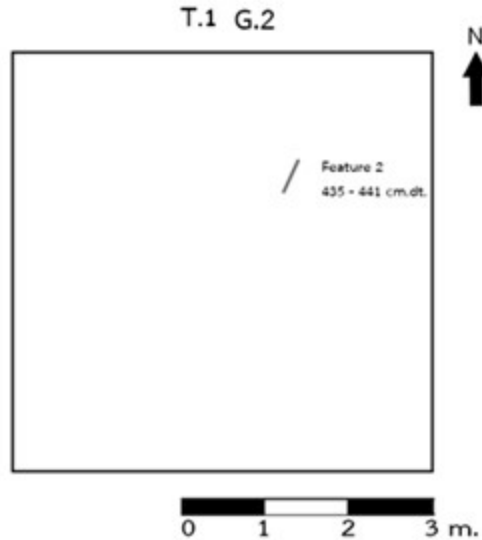

แผนผังแสดงบริเวณที่พบร่องรอยฝังวิสัยที่ 1 (Feature 1)

ชิ้นส่วนไม้ที่พบในระดับ 435 - 441 cm.dt.

แผนผังแสดงตำแหน่งที่พบไม้

ชั้นดินสมมติระดับที่ 6 (410 - 440 cm.dt.) ในระหว่างการขุดค้น G.2 พบชิ้นส่วนไม้ รอบ ๆ มีเศษเปลือกหอยแตกละเอียด กำหนดให้เป็นร่องรอยฝังวิสัยที่ 2 (Feature 2) ท่อนไม้วางตัวเอียงในแนวทิศเหนือ - ใต้ อยู่ที่ระดับ 435 - 441 cm.dt. ห่างจากผนังด้านทิศใต้ 127 - 168 cm. ปลายไม้ที่ใกล้ผนังทิศใต้ ห่างจากผนังกริดทิศตะวันตก 657 - 663 cm. ส่วนที่ห่างออกมา ห่างจากผนังกริดทิศตะวันตก 671 - 677 cm. ไม้ยาว 41 cm. เส้นผ่านศูนย์กลาง 6 cm. สันนิษฐานว่าท่อนไม้นี้ อาจมาจากการขุดค้นในบริเวณเรือ ไม่พบหลักฐานโบราณวัตถุอื่น ๆ ร่วมเลย

ผลการขุดค้นในพื้นที่ T1 แหล่งเรือโบราณพนมสุรินทร์ จากการศึกษาและตั้งข้อสังเกตจากชั้นดิน หลักฐานที่พบทั้งโบราณวัตถุ และนิเวศวัตถุนั้น สามารถแบ่งชั้นวัฒนธรรมเป็น 2 ชั้นวัฒนธรรม

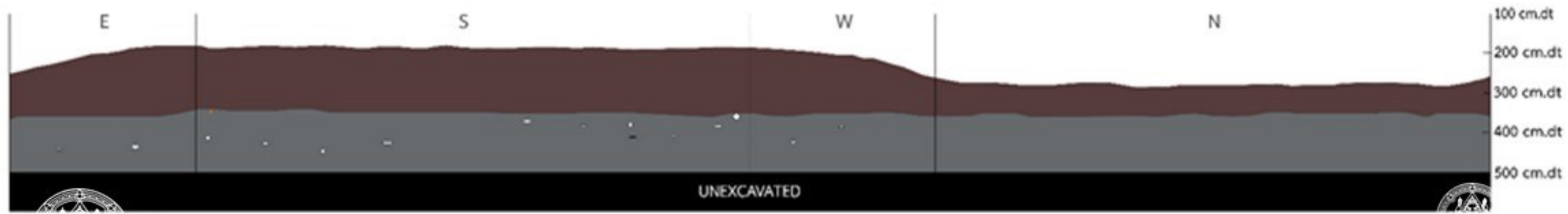
ชั้นวัฒนธรรมที่ 1 ชั้นดินสมัยปัจจุบัน (175 - 350 cm.dt.) ชั้นดินในช่วงนี้จะเป็นชั้นดินทับถม ลักษณะของเนื้อดินตั้งแต่ระดับ 175 - 350 cm.dt. จะมีความแข็ง จับตัวกันเป็นก้อน ไม่พบโบราณวัตถุในชั้นดินนี้ พบเพียงนิเวศน์วัตถุและวัตถุสมัยปัจจุบัน เช่น รากพืช เศษหญ้า เชือก เส้นเอ็น ไม้ยูคาลิปตัส กระจ่างต้นไม้ พลาสติก ฝาขวด เป็นต้น จากข้อมูลทั้งหมด จึงจัดให้ชั้นดินตั้งแต่ระดับ 175 - 350 cm.dt. เป็นชั้นดินทับถมสมัยปัจจุบัน ซึ่งสัมพันธ์กับที่ชั้นดินนี้เป็นชั้นดินที่เกิดจากการถมทำคันดินรอบพื้นที่แหล่งเรือฯเมื่อปี พ.ศ.2558

ชั้นวัฒนธรรมที่ 2 ชั้นวัฒนธรรมร่วมกับเรือโบราณพนมสุรินทร์ (350 – 500 cm.dt.) การแบ่งชั้นวัฒนธรรมช่วงที่ 2 นี้ สืบเนื่องจากสีดินที่เริ่มเปลี่ยนไป รวมไปถึงลักษณะของดินมีความแตกต่างจากดินในชั้นก่อนหน้า โดยที่ดินเริ่มมีความชื้นมากขึ้น ลักษณะดินเปลี่ยนไปเป็นดินเหนียวเนื้อนิ่มมีสีเทาอมเขียวเข้มมาก มีดินดาน และหินดานปนอยู่

จากการขุดค้นในบริเวณตัวเรือของนักโบราณคดีก่อนหน้านี้ทำให้ทราบว่าชั้นดินลักษณะนี้เป็นชั้นวัฒนธรรมเดียวกับที่พบเรือโบราณพนมสุรินทร์ แต่จากการขุดค้นในครั้งนี้ที่บริเวณทิศใต้ของแหล่งเรือโบราณพนมสุรินทร์นี้พบชิ้นส่วนไม้เพียงชิ้นเดียว สันนิษฐานได้ว่าอาจจะเกิดจากการนำมาจากที่อื่น (Secondary Refuse (อาจเป็นชิ้นส่วนไม้ที่มาจากบริเวณเรือที่เกิดจากการขุดค้นเมื่อครั้งก่อน)) นอกจากนี้พบนิเวศวัตถุที่พบได้ตามการทับถมตามธรรมชาติ จึงตอบคำถามของการขุดค้นในครั้งนี้ได้ว่า บริเวณที่ขุดค้นซึ่งอยู่ทางทิศใต้ของตัวเรือไม่พบการกระจายตัวของโบราณวัตถุที่ร่วมกับเรือพนมสุรินทร์

- ชั้นดินที่ 1 ชั้นดินเหนียวปนทราย
- ชั้นดินที่ 2 ชั้นดินเหนียวปนทรายปนหินกรวด
- ชั้นดินที่ 3 ชั้นดินเหนียวปนทรายปนหินกรวด
- ชั้นดินที่ 4 ชั้นดินเหนียวปนทรายปนหินกรวด

ผนังดินหลุมขุดค้น T.1

ระหว่างการขุดค้นทางโบราณคดี กลุ่มโบราณคดีได้ดำเนินการติดตั้งป้ายนิทรรศการชั่วคราว เพื่อเผยแพร่ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรือจมโบราณพนมสุรินทร์ให้กับประชาชนทั่วไปทั้งในพื้นที่ – นอกพื้นที่ และมีนักโบราณคดีอธิบายความรู้แหล่งโบราณคดีให้ประชาชนและสื่อมวลชนที่สนใจ

สรุปผล งานวิทยาศาสตร์ เพื่อการอนุรักษ์

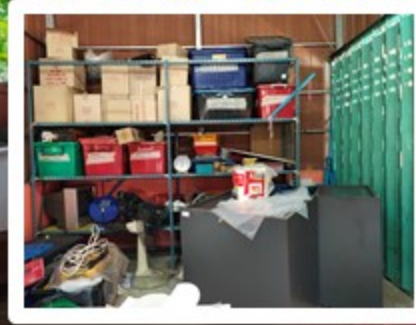
กลุ่มโบราณคดี สำนักศิลปากรที่ 1 ราชบุรี
The 1st Regional Office of Fine Arts Department, Ratchaburi

สำนักศิลปากรที่ 1 ราชบุรี ร่วมกับกลุ่มวิทยาศาสตร์เพื่อการอนุรักษ์
สำนักพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เข้ามาร่วมกันจัดการอนุรักษ์โบราณวัตถุที่พบ
ตั้งแต่ครั้งแรกที่ขุดค้น ในปีนี้ได้ดำเนินการอนุรักษ์ ดังนี้

1. ทำการซ่อมบำรุงบ่อนุรักษ์เสากระโดงเรือและกระดุกงูเรือ
2. ทำการขนย้ายโบราณวัตถุไปอนุรักษ์ที่คลังพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ
3. เตรียมแผนการอนุรักษ์โบราณวัตถุที่คาดว่าจะพบในอนาคต

กลุ่มโบราณคดี สำนักศิลปากรที่ 1 ราชบุรี
The 1st Regional Office of Fine Arts Department, Ratchaburi

สรุปผล

งานซ่อมบำรุงสถานที่
และสิ่งอำนวยความสะดวก

กลุ่มโบราณคดี สำนักศิลปากรที่ 1 ราชบุรี
The 1st Regional Office of Fine Arts Department, Ratchaburi

เพื่อเตรียมการขุดค้นทางโบราณคดีในปีงบประมาณ พ.ศ.2564
สำนักศิลปากรที่ 1 ราชบุรี ได้ทำการซ่อมบำรุงอาคารและจัดเตรียมสถานที่ ดังนี้

1. วางระบบประปาและไฟฟ้า ในการปฏิบัติงาน
2. ติดตั้งระบบควบคุมน้ำ
3. กำหนดการขุดค้นในพื้นที่ Area2

กลุ่มโบราณคดี สำนักศิลปากรที่ 1 ราชบุรี
The 1st Regional Office of Fine Arts Department, Ratchaburi

กรมศิลปากร

รายนามผู้ปฏิบัติภาระแห่งเรื่องมโหรานพนม - สุรินทร์ ปิงบประมาณ พ.ศ.2563 - 2564

กลุ่มโบราณคดี

นางจิรนนท์ คอนเซพช็อน	หัวหน้ากลุ่มโบราณคดี
นางสาวปริยานุช จุมพรม	นักโบราณคดีชำนาญการ
นางสาวกรรณิการ์ เปรมใจ	นักโบราณคดีชำนาญการ
นางสาวสุพรรณษา ชำนาญ	นักวิชาการวัฒนธรรม
นางสาวจารุวรรณ แยมพราย	ผู้ปฏิบัติภาระโบราณคดี
นายจุลเกียรติ ไพบูลย์เกษม	ผู้ปฏิบัติภาระโบราณคดี (ผู้เขียน)
นายสมรส สานู	งานทะเบียน
นายวชิระ เนตรดี	พนักงานขับรถ
นายโยธิน อ้นพรหม	พนักงานขับรถ

กลุ่มวิทยาศาสตร์เพื่อการอนุรักษ์

นายเสน่ห์ มหาผล	ผู้อำนวยการกลุ่มวิทยาศาสตร์เพื่อการอนุรักษ์
นางสาวโสภิต ปัญญาขัน	นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการ
นางสาวกัณธิมา ทุ่นใจ	นักวิทยาศาสตร์ปฏิบัติการ
นายสุชาติ บุรณะ	เจ้าพนักงานวิทยาศาสตร์ชำนาญการ
นายนครรัฐ อ่องพิมาย	นักวิทยาศาสตร์
นายสุระชัย สระทองแดง	พนักงานทั่วไป
นายไชยการ บำรุงเพชร	พนักงานขับรถ